

КАМАРА НА СЛЕДОВАТЕЛИТЕ В БЪЛГАРИЯ

1797 София, бул. „Д-р Г.М.Димитров № 42”, тел.(02)982 61 63, факс (02) 982 62 10

Изх. № 16/2021 г.
29.04.2021 г.

ДО
Г-ЖА УРСУЛА ФОН ДЕР ЛАЙЕН
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ЕВРОПЕЙСКАТА КОМИСИЯ

ДО
Г-Н ФРАНС ТИМЕРМАНС –
ИЗПЪЛНИТЕЛЕН ЗАМЕСТИК - ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
ЕВРОПЕЙСКАТА КОМИСИЯ

ДО
Г-ЖА ВЕРА ЙОУРОВА –
ЗАМЕСТИК - ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ЕВРОПЕЙСКАТА
КОМИСИЯ
ЦЕННОСТИ И ПРОЗРАЧНОСТ

ДО
Г-Н ДИДИЕ РЕЙНДЕРС –
ЕВРОПЕЙСКИ КОМИСАР ПО ПРАВОСЪДИЕТО

ДО
Г-ЖА ИЛВА ЙОХАНСОН –
ЕВРОПЕЙСКИ КОМИСАР ПО ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ

ДО
Г-Н МАРИО НАВА –
ДИРЕКТОР НА СЛУЖБАТА ЗА ПОДКРЕПА
НА СТРУКТУРНИТЕ РЕФОРМИ

УВАЖАЕМА Г-ЖО ФОН ДЕР ЛАЙЕН,
УВАЖАЕМИ Г-Н ТИМЕРМАНС,
УВАЖАЕМА Г-ЖО ЙОУРОВА,
УВАЖАЕМИ Г-Н РЕЙНДЕРС,
УВАЖАЕМА Г-ЖО ЙОХАНСОН,
УВАЖАЕМИ Г-Н НАВА,

Камарата на следователите е най-голямата съсловна магистратска организация в Република България. В продължение на предходна наша кореспонденция, бихме

желали да Ви уведомя относно хода на конкретни законодателни процеси, които застрашават постигнатия напредък по отношение на върховенството на закона у нас.

След проведени на 04.04.2021г. редовни парламентарни избори беше конституиран новият състав на Народното събрание. Още в първия работен ден бяха внесени както предложения за законодателни изменения, така и за изменение и допълнение на Конституцията. Първата група проблеми, които считаме, че тези изменения поставят е, че същите нарушават принципа за разделение на властите и в частност – независимостта на съдебната власт. Вносителите на законопроектите от политическата формация „Демократична България“ са допуснали съзнателно в предложените разпоредби да бъде включена и такава, която е присъствала в отменената вече социалистическа Конституция на Народна Република България от 1971г.¹ По – конкретно става въпрос за реда за избор на главен прокурор, като внесенят законопроект предвижда, че „Главният прокурор се назначава и освобождава от президента на републиката по предложение на Народното събрание...“. По аналогичен начин се е извършвал изборът на главен прокурор съгласно Конституцията от 1971г., което поставя под сериозен въпрос дали в действителност той би бил независим, при положение, че се излъчва от Народното събрание, който по своя характер е и политически орган. Подобно разбиране противоречи и на решение № 3/2003г. на Конституционния съд. От тази коалиция многократно са били правени опити за оказване на политическо въздействие върху независимостта на съдебната власт, включително и чрез искания за лустрация на магистрати.²

Политическа намеса в съдебната власт, в частност – в работата на прокуратурата, според нас, представляват и внесените предложения за изменение и допълнение на основния закон, които предвиждат, че министърът на правосъдието би имал правната възможност да прави предложения за назначаване, повишаване, понижаване, преместване и освобождаване от длъжност на прокурори и следователи. Според нас това също нарушава принципа на разделение на властите и се създават условия за възникване на зависимости между представители на изпълнителната и съдебната власт, които да са политически мотивирани. Като съсловна организация на следователите ние поддържаме становището, че кариерното развитие не само на следователите, но и на другите магистрати, би следвало да се определя единствено от колективен кадрови орган, в чийто състав присъстват единствено представители на професионалната общност, които именно познават най-добре спецификата на конкретната длъжност и не са обвързани с конкретна политическа сила.

Бяха внесени и предложения за изменения и в Закона за съдебната власт, като част от тях също намираме, че биха поставили под съмнение безпристрастността и независимостта на магистратите. Предложените разпоредби дават правната възможност на съдиите, прокурорите и следователите да членуват в политически партии или коалиции, в организации с политически цели и да извършват политическа

¹ <https://legalworld.bg/how-hristo-ivanov-wants-to-return-zhivkovs-constitution>

² <https://www.dnevnik.bg/bulgaria/2020/08/03/4098518-hristo-ivanov-ostavkata-na-geshev-niama-da-e/>

дейност³. Това според нас също е в разрез с основни принципи на функционирането на съдебната власт не само в Република България, но и като цяло в континенталните правни системи, тъй като политическата принадлежност на конкретен магистрат би могла да повлияе върху неговото вътрешно убеждение по конкретно производство, а с това и да предреши неговия изход, без непременно той да е бил съобразен със закона и доказателствата по делото.

Тези изводи се подкрепят и от Декларацията от Бордо от 08.12.2009г. на Консултативния съвет на европейските прокурори, според което е необходимо да съществуват достатъчно гаранции за това, че върху органите на съда и прокуратурата няма да бъде упражнен политически натиск, както и че справедливото правосъдие изисква равнопоставеност на средствата, с които разполагат обвинението и защитата, зачитане на независимостта на съда, разделението на властите и задължителността на крайния съдебен акт.

Бихме желали да обърнем внимание и на това, че с акт на Народното събрание беше въведен мораториум по отношение назначение на лица, заемащи висши държавни длъжности, сред които попадат и административните ръководители на органите на съдебната власт, съдиите, прокурорите и следователите. Намираме, че това правно решение също накърнява както принципа на разделението, така и принципа на правовата държава и представлява недопустим опит за влияние върху независимостта на съдебната власт.

Също с изменения в Закона за съдебната власт и Наказателно – процесуалния кодекс се предлага закриването на специализираните органи на съдебната власт – Специализиран наказателен съд, Апелативен специализиран наказателен съд, Специализирана прокуратура и следственият отдел към нея, и Апелативна специализирана прокуратура⁴. Тези органи започнаха да действат през 2012г. и първоначално тяхната компетентност включваше само дела за организирана престъпност, а впоследствие те започнаха да разглеждат и тези за тероризъм и корупция по високите етажи на властта, с което на практика при тях се съсредоточиха най-тежките наказателни производства в държавата. Въпреки краткия си период на съществуване, те постигнаха много сериозни резултати. Бяха повдигнати обвинения спрямо действащи министри (Нено Димов – бивш министър на околната среда и водите) за проявена умишлена безстопанственост в особено големи размери, заместник министри (Красимир Живков – бивш заместник министър на околната среда и водите) за престъпления по служба, действащи народни представители, председатели на държавни агенции, висши служители на МВР, ангажирани с противодействие на наркотрафика, кметове на общини и райони и други. Едновременно с това бяха повдигнати и обвинения за участие в организирана престъпна група и на едни от най-богатите български граждани – Васил Божков, Цветан Василев, Пламен и Атанас Бобокови, Николай и Евгения Баневи, Ветко и Маринела Арабаджиеви. В края на 2019г. е отчетено, че по уведомления на Прокуратурата, КПКОНПИ е „замразила“ имущество

³ <https://legalworld.bg/%E2%80%9Eizpravi-se-l-mutri-vynl%E2%80%9C-vkarvat-kalpakchiev-panov-i-bojko-atanasov-v-politikata-oshte-dokato-sa-magistrati>

⁴ <https://legalworld.bg/specialised-justice-bodies-and-anti-mafia-commission---the-new-old-targets-of-politicians-and-backstage>

на стойност около 3 млрд. лв. и в това число не влизат наложените запори по някои от досъдебните производства, които бяха образувани през изминалата година. Следва да се има предвид, че Специализираният наказателен съд разгледа на първа инстанция и едно от най-значимите дела за тероризъм в Европа за последните години – това за терористичният акт на летище Сарафово от 2012г., и постанови най-тежките наказания, предвидени в Наказателния кодекс, спрямо участниците – доживотен затвор без право на замяна. В предметната компетентност на Специализираната прокуратура и съд, като първа инстанция, се включват и делата за шпионаж, като от 2018г., във връзка с осъществявана на територията на страната разузнавателна дейност, са били обявени за *persona non grata* 8 /осем/ лица – граждани на Руската федерация. С измененията на НПК от 22.10.2019г. беше предвидено, че делата от компетентността на Европейската прокуратура ще се разглеждат от Специализирания наказателен съд като първа инстанция и предложените законодателни изменения биха блокирали нейното функциониране в Република България.

Част от тези резултати бяха отчетени както в последните мониторингови доклади за напредъка на България по механизма за сътрудничество и проверка от 2018г. и 2019г., така и в първия Доклад за върховенството на закона, в частта за Република България. Положителна констатация за необходимостта от съществуването на специализираните органи на съдебната власт е направена и в Независимия анализ на структурния и функционален модел на Прокуратурата на Република България /ПРБ/, извършен през 2016г. от Службата за подкрепа на структурните реформи, като е изтъкнато, че делата за корупция следва да бъдат предхвърлени „на Специализирания наказателен съд, където се наблюдава по-конструктивно взаимодействие между прокуратури и съдии и по-малко формализъм“.

На практика внесените от народните представители законопроекти кореспондират с интересите на гореспоменатите лица, които са подсъдими по дела на Специализирания наказателен съд или обвиняеми по досъдебни производства под наблюдението на Специализираната прокуратура.^{5 6} Не по – малко безпокойство у нас буди внесената законодателна промяна в Наказателно – процесуалния кодекс за възстановяване на предходната правна уредба на глава XXVI от него, която уреждаше особено производството по разглеждане на делото в съда по искане на обвиняемия след изтичане на определен срок от привличането му в качеството на обвиняем – 2 години, когато е привлечен за тежко престъпление и 1 година в останалите случаи. След изтичането на този срок обвиняемият имаше правото да направи искане пред съда за разглеждане на делото му, като съдът даваше тримесечен срок на прокурора за внасяне на делото. Тези законодателни изменения, освен че считаме за необосновани, намираме, че също защитават интересите на част от гореспоменатите обвиняеми лица. Подобно правно разрешение би противоречало и на правото на Европейския съюз и в тази връзка бихме желали да обърнем внимание на Решение на Съда на ЕС от 05.06.2018г. по дело C-612/15, образувано по преюдициално запитване на

⁵ https://www.dnevnik.bg/izbori_2021/2021/03/24/4189449_partiata_na_vasil_bojkov_iska_premahvane_na_figurata/

⁶ <https://frognews.bg/novini/tsvetan-vasilev-triabva-razpusne-vss-smeni-geshev-napraviat-promeni-video.html>

Специализирания наказателен съд⁷. От практическа страна подобно нормативно разрешение също е неоправдано, доколкото по редица досъдебни производства се изисква извършването на огромен обем от действия по разследването, включително и назначаването на експертизи, чието срочно приключване също зависи изключително от фактическата и правна сложност на конкретното дело. Същевременно стандартите за повдигане на обвинение са високи, но дори след привличането на обвиняем се налага извършването на множество следствени действия, с оглед доказване по безсъмнен начин на неговата вина. Понякога е обективно невъзможно приключването на досъдебното производство в указаните срокове въпреки положените интензивни процесуални усилия за това.

Последната група предложени законодателни изменения, на които бихме желали да обърнем внимание са свързани с функционирането на Комисията за противодействие на корупцията и отнемане на незаконно придобито имущество /КПКОНПИ/. До настоящия момент се наблюдава изключително добро взаимодействие между ПРБ и КПКОНПИ, като прокурорите своевременно подават уведомления до Комисията при наличие на законовите предпоставки затова, поради което считаме, че на посочените по – горе резултати, следва да бъде дадена положителна оценка. Внесените предложения целят прекъсване на комуникацията между Прокуратурата и Комисията, което също би било в интерес на изброените по – горе привлечени към наказателна отговорност лица, разполагащи с огромен финансов и икономически ресурс. Евентуалното приемане на предложеното законодателство би отменило наложените обезпечения, биха се прекратили производствата и би се обезмислил постигнатия напредък на Република България в тази насока.

Настоящото Ви изпращаме за сведение и за да Ви информираме относно състоянието на върховенството на закона у нас към текущия момент, с оглед изготвяне на новия доклад по Механизма за върховенство на закона в ЕС, в частта, касаеща Република България. Описаните по – горе процеси, според нас, застрашават устоите на правовата държава и биха заличили постигнатия от Република България напредък в областта на правосъдието и вътрешния ред. Оставаме на Ваше разположение за предоставяне на допълнителни сведения относно факторите, влияещи върху правовия ред, и ще продължим да Ви предоставяме своевременно информация относно състоянието на върховенството на закона у нас.

С УВАЖЕНИЕ,

КАМАРА НА СЛЕДОВАТЕЛИТЕ В БЪЛГАРИЯ

⁷ Решение на Съда на ЕС от 05.06.2018г. по дело C-612/15: „С оглед на изложените съображения член 325, параграф 1 ДФЕС трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска национална правна уредба, която въвежда процедура за прекратяване на наказателното производство като предвидената в членове 368 и 369 от Наказателно-процесуалния кодекс, доколкото тази уредба се прилага към производствата, образувани за тежка измама или друга тежка форма на незаконна дейност, която засяга финансовите интереси на Съюза в митническата област. Националният съд следва да осигури пълното действие на член 325, параграф 1 ДФЕС, като при необходимост не приложи посочената правна уредба, но същевременно следи за спазването на основните права на обвиняемите лица.“